

Araştırma Makalesi/Research Article

Frank Krallığı'nda Bir Ticaret Kenti Quentovic

Zeynep Güngör* – Oraj Algin**

(ORCID: 0000-0002-6320-1462 – 0009-0007-5381-7435)

Makale Gönderim Tarihi

30.06.2023

Makale Kabul Tarihi

11.08.2023

Atıf Bilgisi/Reference Information

Chicago: Güngör, Z.- Algin, O., "Frank Krallığı'nda Bir Ticaret Kenti Quentovic", *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 8/2 (Eylül 2023): 1566-1589.

APA: Güngör, Z.- Algin, O. (2023). Frank Krallığı'nda Bir Ticaret Kenti Quentovic. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 8 (2), 1566-1589.

Öz

Quentovic Frank Krallığı'nın en kuzeyinde Canche Nehri'nin Manş Denizi'ne döküldüğü noktada VI. yüzyılda kurulmuş bir erken Orta Çağ ticaret kentidir. Kent, Frankların hem Merovenj hem de Karolenj hanedanları dönemi boyunca kuzeybatı Avrupa'nın en işlek ticaret merkezlerinden biri olmuştur. Galya'nın içlerinden gelen ürünler Quentovic'ten denize açılan tüccarlar vasıtasıyla Kuzey Avrupa'nın Britanya, Frizya ve İskandinavya gibi pek çok noktasına ulaşmıştır. VII. yüzyıldan itibaren şöhretinin artmasıyla birlikte Britanya ile Galya arasındaki ulaşım güzergahının en uğrak limanlarından biri olmuştur.

* Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Türkiye, zeynepgungormez@akdeniz.edu.tr.

Assist. Prof. Dr., Akdeniz University, Faculty of Letters, Department of History, Turkey.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye, oraj.algin1@gmail.com.

MA Candidate, Akdeniz University, Institute of Social Sciences, Turkey.

Bu tarihten itibaren Anglosakson tarihçilerinin eserlerinde ve Frank yıllıklarında kendisine yer bulmaya başlamıştır. Frank Krallığı'nın darphanelerinden biri de Quentovic'te bulunmaktadır. Aynı zamanda kent, krallığın resmi gümrük vergisi ofislerinden biri konumundadır. Galya'ya IX. yüzyıl boyunca gerçekleştirilen Viking saldırılarından Quentovic şehri oldukça etkilenmiş, ilki 842 ve ikincisi 844 olmak üzere iki kere saldırıya uğramıştır. Bu tarihten sonra eski şöhretini kaybetmiş olan kent XI. yüzyıla gelindiğinde coğrafi şartların da etkisiyle tamamen ortadan kalkmıştır. Quentovic'in tam konumu XX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren tespit edilmiş, Pierre Léman ve David Hill gibi önde gelen Avrupalı arkeologlar tarafından pek çok kazı çalışması gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Quentovic, Galya, Ticaret, Frank Krallığı, Orta Çağ.

A Commercial City in the Frankish Kingdom Quentovic

Abstract

Quentovic is an early medieval trading city founded in the 6th century at the northernmost point of the Frankish Kingdom, where the Canche River flows into the English Channel. Throughout the Merovingian and Carolingian dynasties, the city became one of the busiest trading hubs in northwestern Europe for the Franks. Goods from the interior of Gaul were transported through Quentovic by merchants who sailed to various points in Northern Europe, including Britain, Frisia, and Scandinavia. By the 7th century, Quentovic's reputation grew, and it became one of the major ports along the transportation route between Britain and Gaul. As a result, it found its place in the writings of Anglo-Saxon historians and Frankish chronicles. The city also housed one of the mints of the Frankish Kingdom and served as an official customs office. However, Quentovic faced significant challenges during the 9th century due to Viking raids. It endured attacks in 842 and 844, leading to a decline in its former glory. By the 11th century, the city's importance diminished, and it eventually disappeared, partly due to geographical changes. In the second half of the 20th century, the exact location of Quentovic was

identified, and prominent European archaeologists such as Pierre Léman and David Hill conducted numerous excavations at the site.

Keywords: Quentovic, Gaul, Trade, Frankish Kingdom, Medieval.

Giriş

Batı Roma İmparatorluğu'nun Germen istilaları sonucu yıkılmasının ardından Galya'da V. yüzyılda Merovenj Hanedanı'nın idaresinde Frank Krallığı kurulmuştur. Erken Orta Çağ dönemi boyunca Galya'daki ticaret Frank Krallığı'nın egemenliğindeki kentler ve limanlar üzerinden devam etmiştir. Bu kentlerin bir kısmı Franklara Romalılardan miras kalmıştır. Erken Orta Çağ'da Batı Avrupa'daki ticaret Galya'nın Akdeniz sahillerinde bulunan Avignon ve Marsilya gibi Frank şehirlerinde doğulu tüccarlar vasıtasıyla devam ediyordu. Bu limanlara gelen pek çok ürün Galya'nın uzun nehirleri sayesinde krallığın iç bölgelerine kadar ulaşabiliyordu.¹ Roma İmparatorluğu'nda ticaret merkezleri olarak faaliyet göstermiş ve Frank Krallığı'nın kurulmasından sonra da faaliyetine devam etmiş kentlerin yanı sıra bu dönemde kurulmuş kentler de mevcuttur. Franklar Galya'daki nehirlerin civarına ticaret ağının gereksinimi sonucu pek çok yerleşim yeri kurmuştur. Çeşitli ticari ürünlerin satıldığı bu noktalara Latince "*emporium*", eğer söz konusu kent bir limana sahip ise "*portus*" denilmektedir.

Frank Krallığı döneminde kurulmuş olan kentlerin en önemlilerinden biri Kuzey Galya'da yer alan Quentovic'tir. Konumu itibariyle Quentovic VI. ve X. yüzyıllar arası Kuzey Galya ve Kuzeybatı Avrupa ticaretinde tüccarların uğrak noktası olmuştur. Ayrıca Frank Krallığı'nın darphanelerinden birinin de burada bulunması ve gümrük ücretlerinin toplandığı noktalardan biri olması Quentovic'in önemini daha da arttırmaktadır. VII. yüzyıldan itibaren şöhreti ve önemi artan Quentovic dönemin ana kaynaklarında da kendisine yer bulmaya başladı.

Çalışmamızın birinci bölümünde Quentovic isminin anlamı, dil bilimsel kökenleri ve çeşitli kaynaklardaki yazım şekilleri açıklanmıştır.

¹ Mehmet Seyhaneyıldız, *Ortaçağ Avrupası'nda Karolenj İmparatorluğu ve Feodalite*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Van 2021, s. 57-58.

İkinci bölümde Frank Krallığı'nın kurucu hanedanı olan Merovenj Hanedanı (481-750) döneminde kentin kaynaklardaki en erken yansımalarına, Frank ticareti hakkındaki önemine ve yolu Quentovic'ten geçen Hristiyan azizlerinin hikayelerine değinilmiştir. Üçüncü bölümde kentin, 750 yılında Merovenj Hanedanı'nı devirip Frank tahtında hakimiyetini tesis eden Karolenj Hanedanı dönemindeki akıbeti anlatılmıştır. Kentteki darphanede basılan paralar ve İmparator Şarlman (768-814) ve II. Charles (875-877) gibi Frank liderlerinin ekonomik reformlarında Quentovic'in önemi irdelenmiştir. Quentovic'in Viking istilaları sonrası uğradığı tahribat ve bu tarihten sonraki âkıbeti hakkında özgün fikirlerde ve değerlendirmelerde bulunularak alana katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Çalışmamızın son bölümünü teşkil eden dördüncü bölümünde ise XIX. yüzyıl itibariye başlayan kentin konumunun tespit çalışmalarına, bölgede arkeolojik çalışmalar gerçekleştiren David Hill ve Pierre Léman gibi önemli arkeologların kazıları ve bölgede bulunan arkeolojik buluntulardan kent hakkında çıkarılabilecek fikirlere değinilmiştir. Bu çalışma ile az bilinen bir Ortaçağ kenti olan Quentovic ile ilgili ana kaynaklar ekseninde tespit edilen veriler ışığında şehrin konumu, dini, siyasi ve ticari anlamda önemi gibi hususların ortaya konulması hedeflenmektedir.

Quentovic'in Konumu

Quentovic Pas-de-Calais'den başlayan Canche Nehri'nin Mañş Denizi'ne döküldüğü nokta üzerinde yer alır. Kuzey Fransa'da bugünkü Étaples'ın güneyindeki La Calotterie komünündeki Visemarest mezrası civarındadır. Burası Frank Krallığı'nın Neustria bölgesindedir. Bölgesel yakınlık sebebiyle Britanya'nın güneyi, Frizya ve İskandinavya'dan gelen gemiler Canche Haliçi vasıtasıyla Quentovic limanından Frank topraklarına geliyordu. Ayrıca Quentovic'ten yola çıkan bir gemi de Kuzeybatı Avrupa'nın pek çok limanına ticari ürünler taşıyabiliyordu. Öyle ki Quentovic'ten yelken açan bir gemi Güney Britanya'ya ortalama 6 saatte varmaktadır.² Bu da Quentovic'i Kuzeybatı Avrupa'nın en uğrak

² Philippe Michel, "The Canche Estuary (Pas-de-Calais, France) from the early Bronze Age to the emporium of Quentovic: A Traditional Landing Place Between south-east England and the Continent", *Bronz Age Connections Cultural Contact In Prehistoric Europe*, Ed. Peter Clarck, Oxbow Books, Oxford 2009, s.77.

noktalarından biri haline getirmiştir. Kentin bulunduğu bölgede yapılan kazılar sonucu çıkartılan buluntular Quentovic'in pek çok zanaatın icra edildiği bir yer olduğunu gösterir.³ Arkeolojik kazılar sonucu pek çok çömlek bulunmuştur ki bu da bölgede bir imalathane bulunduğunu akıllara getirir.

Canche Haliçi'nin üzerinde ve Quentovic'in kuzeyinde yer alan Étaples büyük ihtimalle bir Roma deniz üssüydü.⁴ Söz konusu Roma yerleşiminin III. yüzyılın sonları IV. yüzyılın başlarında ortadan kalkmasından sonra Britanya ile olan ticari ve diplomatik ilişki Quentovic vasıtasıyla devam etmiştir.⁵ Quentovic tüccarların uğrak noktası olmanın yanı sıra Avrupa anakarası ile Britanya adası arasındaki geçiş noktasıdır. İki bölge arasında seyahat eden insanlar buradan gemiye biniyor veya karaya çıkıyordu. Onun bu özelliği dönemin kaynaklarında isminin geçmesine sebep olmuştur.

Orta Çağ'da "*portus*" denilen limanlar Quentovic gibi ticaret merkezleri olmanın yanı sıra gemiler ve gemiciler için de kışlık kalacak yer konumundadır. Kendilerini çevreleyen ve koruyan duvarlardan yoksundurlar. Bu açıdan kasabalardan farklıdır.⁶ Gerçekten de Quentovic bir *portus* olduğu için bu görevi görmüştür. Nitekim söz konusu dönemde Kuzeybatı Avrupa'da bir tüccar sınıfının düzenli olarak barındığı bilinen Duurstede, Hamburg ve Bremen gibi şehirlerden biri de Quentovic'tir.⁷

Quentovic'in İsmi

Quentovic'in anlamı büyük ihtimalle "*Canche'taki Pazar*" anlamına gelmektedir.⁸ Kentin isminin birkaç farklı yazımı söz konusudur. Bunun sebebi Franklar ve Anglosaksonlar gibi pek çok toplum için önemli bir

³Adriaan Verhulst, *The Rise of Cities in North-West Europe*, Cambridge University Press, Cambridge 2003, s. 965.

⁴ Verhulst, *a.g.e.*, s.20.

⁵Michel, *a.g.e.*, s.76.

⁶Henri Pirenne, "The Stages in the Social History of Capitalism", *The American Historical Review*, 3/19 (1914), s. 499.

⁷C. Verlinden, "Markets and Fairs", *The Cambridge Economic History of Europe From The Decline of the Roman Empire*, Ed. M. M. Postan - E. E. Rich, E. Miller, Cambridge University Press, Cambridge 1963, s. 122.

⁸David Hill; David Barrett, "Quentovic Defined" *Antiquity*, 64/242 (1990), s. 51.

kent oluşudur. *Quentovic*, *Quentowicus*, *Cwentowic*, *Qwoentavic* ve *Cant Guic* bunlardan bazılarıdır. Kentin isminin sonundaki “-vic” eki Latince *vicus* kelimesinden gelir. Romalıların kullandığı basit anlamıyla köy demektir. Kavimler Göçü sonucu Germen asıllı kavimlerin Galya'ya gelmesiyle bu kelime ticaret merkezi anlamı da kazanmıştır. Nitekim Merovenj döneminde bölgede basılan paraların üzerinde *Wiccus* yazmaktadır. Quentovic'in paralar üzerinde tam ismiyle yazılması Karolenj Hanedanı dönemindedir. Bunun amacı Quentovic'i ülkedeki diğer -*vicus*- niteliğindeki yerlerden ayırmak şeklinde yorumlanabilir⁹.

IX. yüzyılın ilk yarısında hüküm sürmüş olan Karolenj kralı I. Louis (814-840) döneminde bölgedeki darphanede basılan paralarda kentin ismi *Quentowicus* şeklinde yazmaktadır. X. yüzyıla tarihlenen paralarda ise “*Cwentowic*” şeklindedir. *Quentawic* şeklindeki yazımlardaki “a” farklılığı Anglo-Sakson İngilizcesi sebebiyledir.¹⁰ *Cant Guic* şeklindeki yazım ise IX. yüzyılda Nennius'un “*Britonların Tarihi*” isimli eserinde geçmektedir ve oldukça ilginçtir.¹¹ Nitekim bu kadar çok insanı Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden kendine çeken bir kentin pek çok farklı yazımı olması gayet doğaldır.

Merovenj Hanedanı Döneminde Quentovic

Quentovic Frank Devleti'nin kurucu hanedanı olan Merovenjler döneminde (481-750) kurulmuştur ancak hangi Merovenj kralı tarafından ve hangi yıl kurulduğu bilinmemektedir. Özellikle 600 yılından itibaren Quentovic'in önemi ve şöhreti iyice artarak Galya ile Britanya arasındaki en önemli geçiş noktası haline gelmiştir. Ancak kaynaklarda adı XIII. yüzyıldan itibaren geçmeye başlayacaktır.

Quentovic hakkındaki bilgilerimiz dönemin Frank ve Anglosakson tarihçileri, Frank kraliyet yıllıkları, devlet kayıtları ve arkeolojik kazılardan gelmektedir. Ne yazık ki bütün bunlar son derece azdır. Frank Krallığı'nın erken dönem tarihi açısından ana kaynak olan Tourslu Gregory'nin “*Frankların Tarihi*” isimli eserinde Quentovic'in ismi

⁹Philippe Grierson, Mark Blackburn, *Medieval European Coinage Volume: 1*, Cambridge University Press, Cambridge 1986, s. 134.

¹⁰Hubert Le Bourdellès, “Les problèmes linguistiques de Quentowic”, *Revue du Nord*, 59/235 (1977), s.482-483.

¹¹Nennius, *The Historia Britonnum*, The Rev. W. Gunn, John and Arthur Arch, 1819, s. 58.

geçmemektedir. Bunun sebebi söz konusu dönemde Boulogne Limanı'nın daha popüler bir ticaret noktası oluşu ve Quentovic'in onun gerisinde kalmış yeni kurulmakta olan bir şehir olması olabilir.¹² Nitekim VII. yüzyıldan itibaren Avrupa anakarası ile Britanya arasındaki geçiş noktası Quentovic olmuş ve kaynaklarda ismi geçmeye başlamıştır.

Quentovic hakkındaki en eski yazılı belge VII. yüzyılda hüküm sürmüş olan Merovenj soylu Frank kralı I. Dagobert'in (623-634) dönemine aittir. Belge Quentovic'ten Paris'teki St. Denis panayırına gelen tüccarlar hakkındadır. Ancak bu belge VII. yüzyılda değil IX. yüzyılda keşişler tarafından yazılmış sahte bir belgedir. Amacının Galya'da ticaretin canlandırmasına katkı sağlamak olduğu düşünülmektedir.¹³ Quentovic'in isminin böyle bir belgede geçmesi kentin Galya ticaretindeki yerini kavramak açısından oldukça önemlidir. Belge her ne kadar sahte olsa da Quentovic ve benzeri kentlerden Paris'teki St. Denis gibi büyük panayırlara tüccar akını olduğu doğrudur.

Quentovic'in Galya ile Britanya arasında geçiş noktası oluşu onun Anglosakson kaynaklarında kendisine yer bulmasını sağlamıştır. VIII. yüzyılda yaşamış Anglosakson tarihçi Bede'nin "*Anglus Halkının Kilise Tarihi*" isimli ünlü eseri sayesinde Quentovic'in VII. yüzyıldaki durumu hakkında bilgi sahibi olmaktayız. Buna göre Britanya'daki Kent kilisesinin piskoposu Deusdedit'in 664 yılındaki ölümünden sonra Kral Egbert, Papa Vitalian'dan yeni bir piskopos atmasını ister. Bunun üzerine Theodore isimli bir keşiş Nilidenum Manastırı keşişi Hadrian'ın önerisiyle bu görev için seçilir ve ikisi 668 yılında İtalya'dan Britanya'ya doğru yola çıkar. Kral Egbert ise Theodore'nin Frank ülkesinde olduğunu öğrenince adamlarını yollayarak ona rehberlik edilmesini ister. Galya'dan geçerken hastalanan Theodore Quentovic'te bir süre dinlendikten sonra buradan Britanya'ya geçer.¹⁴ Bede'nin anlattığı hikâye Quentovic'in Britanya'ya geçiş noktası olduğunu doğrular niteliktedir. Ayrıca Kuzey Galya'nın Erken Orta Çağ'daki tarihini

¹²Grierson, Blackburn, *a.g.e.*, s.134-135.

¹³Stéphane Lebecq, *Merchants et Navigateurs Frisons du Haut Moyen Age*Vol.1, Presses Universitaires de Lillie, Lillie 1983, s.26.

¹⁴ Bede, *Ecclesiastical History Of The English People*, Çev. A. M. Sellar, G. Bell And Sons LTD, London 1917, s. 214-216.

kavramak için Anglosakson kaynaklarına başvurmanın önemini göstermektedir.

VIII. yüzyılda yaşamış hagiograf Riponlu Stephanus'un "*Aziz Wilfrid'in Hayatı*" isimli eseri Quentovic hakkında bilgi aldığımız Anglosakson kaynaklarına örneklerden biridir. Eser York Piskoposu Aziz Wilfrid'in (634-709) Britanya'da Hristiyanlığı yayma sürecinde yolunun Quentovic ile kesişmesinden bahseder. Buna göre Aziz Wilfrid piskoposluğuna karşı düşman olan kişilerden kurtulmak için Roma'ya sığınmak ister. Bunun için Britanya'dan yelken açarak Quentovic'te karaya çıkıp Frank ülkesinin içinden Roma'ya ulaşmayı planlamaktadır. Düşmanları ise kendisini yol üzerinde Quentovic'te yakalamayı planlamaktadır. Bu sebeple Frank kralı III. Theodoric (675-691) ve Frankların Neustria sarayının nazırı Ebroin'e hediyeler sunarak planlarına destek olmasını isterler. Ancak bu esnada bir karışıklık olmuş ve Aziz Wilfrid'in düşmanları yanlışlıkla Licfield piskoposu olan bir başka Wilfrid'i yakalamıştır.¹⁵

Anglosakson kaynaklara örneklerden biri de VIII. yüzyılda yaşamış yazar Willibald'ın "*Aziz Boniface'in Hayatı*" isimli hagiografik eseridir. Yazar azizin Britanya'dan Quentovic'e yelken açtığından bahseder.¹⁶ Bütün bu örnekler Quentovic'in VII. yüzyıl ve VIII. yüzyılın ilk yarısındaki durumu hakkında çıkarım yapmamızı sağlar. Buna göre kent dönemin Kuzey Galya'sındaki en ünlü kenttir. Britanya ve Avrupa anakarası arasındaki seyahatin uğrak noktasıdır. Özellikle bu dönemde Anglosakson kaynaklarında isminin geçmesi kentin Britanya için olan önemini gözler önüne sermektedir.

VIII. yüzyılda yazılmış Anglosakson kaynakları her ne kadar Quentovic'in ulaşım açısından önemini gösterebilirler de kentin ticari faaliyeti hakkında bilgi vermezler. Quentovic'te ne gibi ticari ürünlerin satıldığı veya buradan dağıtıldığı hakkında bir kayıt yoktur. Merovenj Hanedanı egemenliği sırasında Galya'nın büyük ticari kentleri Akdeniz kıyısındaki kentlerdi. Burada Marsilya gibi önemli kentlere gelen şarap, yağ, baharat ve parşömen gibi ürünler kuzeye yani Galya'nın içlerine

¹⁵Eddius Stephanus, *The Life of Bishop Wilfrid*, Çev. Bertram Colgrave, Cambridge University Press, London 1985, s. 51.

¹⁶ Willibald, *The Life Of Saint Boniface*, Çev. George W. Robinson, Harvard University Press 1916, s. 49.

ulaştırılmaktaydı. Büyük ihtimal bu ürünler Quentovic'e gelip buradan Britanya ve İskandinavya'ya gönderiliyordu.¹⁷

Karolenj Hanedanı Döneminde Quentovic

Quentovic Merovenj Hanedanı yönetiminin ilk yüzyılında kurulmuş ve sonlarına yaklaşırken artık ticarete ve ulaşımda Kuzeybatı Avrupa'nın en önemli kentlerinden biri haline gelmiştir. 750 yılında son Merovenj kralı III. Childeric'in [?] tahttan indirilmesi ve saray nazırlarının soyundan gelen "Kısa Pepin" lakaplı III. Pepin'in (751-768) soylular tarafından kral seçilmesi sonucu Frank Kralliyet tacı Merovenj Hanedanı'ndan Karolenj Hanedanı'na geçmiştir. Karolenj Hanedanı döneminde özellikle III. Pepin'in oğlu Şarlman'ın ekonomik reformları sonucu Quentovic'in önemi daha da artmıştır. Bu dönemde kentin resmi devlet belgelerinde de kendine yer bulduğunu görmekteyiz. Nitekim 779 tarihli belgede Şarlman Quentovic'i, Rouen, Amiens, Maastricht ve Dorestad ile Kuzey Galya'nın beş gümrük toplama ofisinden biri olarak nitelendirmiştir.¹⁸ Frank Krallığı'nda kökeni Roma İmparatorluğu'na uzanan "procurator" isimli devlet görevlileri bu gümrük ücretlerini toplamakla görevliydi. Gümrük ücretleri ürünün yüzde onu kadardı ve büyük ihtimal en kazançlı *procurator* Quentovic'tekiydi.¹⁹ Kentin bu vasfı onun Kuzey Galya bölgesindeki önemini gösterir.

Hiç şüphesiz Quentovic'in Frank Krallığı açısından en önemli özelliklerinden biri de krallığın resmi darphanelerinden birinin burada oluşudur. Şarlman'ın torunu "Kel Charles" lakaplı kral II. Charles'ın [?] ülkedeki para basımıyla ilgili aldığı kararlar bulunmaktadır. 25 Haziran 864'te Pitres'te ilan edilen Pitres Fermanı Quentovic'in isminin geçtiği devlet kayıtlarından biridir. Bu fermanla kral II. Charles "Krallığımızda sarayımız, Quentovic, Rouen, Reims, Sens, Paris, Orléans, Chalon-Sur-Saône, Melle ve Narbonne dışında başka hiçbir yerde para

¹⁷Henri Pirenne, *Ortaçağ Kentleri*, Çev. Şadan Karadeniz, İletişim Yayınları, İstanbul 2019, s.22.

¹⁸Edward James, *The Origins of France*, Macmillan Press LTD, London 1982, s.69.

¹⁹Louis François Ganshof, *Frankish Institutions Under Charlemagne*, Brown University Press, Providence 1968, s. 44.

*basılmamasına karar verdik.*²⁰ demektir. II. Charles'ın ekonomi politikalarında Quentovic'in yer alması kentin değerini arttırmaktadır.

Quentovic'teki darphane Frank Krallığı nümizmatığı hakkında bilgi edinmemizi sağlar. Arkeolojik kazılar sonucu Kuzey Avrupa'nın pek çok noktasında Quentovic basımı paralar bulunmuştur. Bu buluşlardan yola çıkarak Quentovic'in ticari ağı hakkında çıkarım yapabiliriz. Örneğin İngiltere'de Hampshire ve Linconshire'daki kazılarda bulunan paralar sayesinde Quentovic ile bu noktalar arasında ticari bağlantı olduğu ortaya çıkmıştır.²¹ Bir başka örnek olarak 15 Mayıs 1840 tarihinde İngiltere'de Lancashire yakınlarındaki Cuardale isimli bir bölgede Karolenj döneminden kalma çok sayıda eşya ve VIII.-X. yüzyıllar arasında basıldığı anlaşılan Quentovic paraları bulunmuştur.²² Bu paralar Boulogne Müzesi'nde sergilenmektedir. Aynı şekilde 1930 yılında Hollanda'nın Utrecht kentindeki Van Hoornekade'deki kazı çalışmalarında bulunan ve Utrecht Gemisi ismi verilen X. yüzyıla tarihlenen gemi batığında da çok sayıda Quentovic parası bulunmuştur.²³ 1828'de İngiltere'de bulunan Crondall ve 1938'de İngiltere'nin Woodbridge kasabası yakınlarında bulunan Sutton Hoo gömülerinde de Quentovic basımı paralar bulunmuştur.²⁴ Bütün bu örnekler Quentovic'in kuzey Avrupa ticari ağını göstermektedir. Böylesine geniş bir ağa sahip kentin Frank Krallığı'na ekonomik katkısının yüksek olduğunu düşünebiliriz.

Quentovic her ne kadar Karolenj Hanedanı döneminin başlarında önemini arttırmaya devam ettiyse de IX. yüzyılda Galya'ya yapılan saldırılardan nasibini almış gibi görünmektedir. Vikinglerin Galya'ya yaptığı bu saldırıların bir kısmı dönemin kaynaklarına yansımışken bir

²⁰Brian E. Hill, *Charles The Bald's 'Edict Of Pîtres' (864): A Translation And Commentary*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Minneapolis 2013, s.101.

²¹Bruno Foucray, "Un Monnayage d'argent Mérovingien Attribuable à l'emporium de Quentovic: Découvertes Récentes et Synthèse des Connaissances", *Mine, métal, monnaie, Melle: les voies de la quantification de l'histoire monétaire du haut Moyen Age*. Ed. Guillaume Sarah, Marc Bompaire, Droz, 2018. s.203.

²²Boulogne Müzesi'ndeki Quentovic paraları hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız; M. Dhenin, P. Leclercq, "The Coins Of Quentovic From The Cuardale Hoard In The Museum Of Boulogne-Sur-Mer", *British Numismatic Journal*, 52 (1982), s.104-107.

²³Richard Hodges, *Dark Age Economics*, Antony Rowe Ltd, Eastbourne 1989, s.97.

²⁴Ian Wood, *The Merovingian Kingdoms 450-751*, Longman Publishing, Newyork 1994, s.295-296.

kısmı da yansımamıştır. Bunun sebebi Şarlman'ın 814 yılındaki ölümünden sonra varislerinin taht mücadelesi sebebiyle oluşan karışıklık ve iç savaş hâlinin Viking saldırılarını müelliflerin gözünde geri planda bırakması olabilir. Dolayısıyla eserlerinde yeteri kadar bahsedememişlerdir.²⁵ Ancak tüm bunlara rağmen Quentovic'e yapılan saldırılar kaynaklara hiç yansımamış değildir.

IX. yüzyılda Quentovic'e gerçekleştirilen Viking saldırıları hakkında bilgi edindiğimiz kaynaklardan biri Frank yıllıklarıdır. Kentin Merovenj Hanedanı dönemindeki hâkimiyeti hakkında genel olarak Anglosakson kaynaklarından bilgi alırken bu dönemde ise Frank kaynakları ağır basmaktadır.

829-882 yılları arasında Frank ülkesinde yaşanan olayları kapsayan *Bertin Yıllığı'nda* 842 yılında Quentovic'e yapılan bir saldırı, "Bir Norman donanması Quenovic'e sürpriz bir saldırı gerçekleştirdi. Şehri yağmaladı ve katliam yaptı. Geride birkaç yapı hariç bir şey bırakmadı."²⁶ şeklinde kaydedilmiştir. 842 yılındaki bu saldırısı Vikinglerin Quentovic'e yaptığı ilk saldırı gibi görünmektedir. *Bertin Yıllığı'nın* daha sonraki sayfalarında Quentovic hakkında başka bir ibareye rastlanmamaktadır. X. yüzyılda kaleme alınan "*Fontanellus'un Başrahibi Aziz Wandregisel'in Hayatı*" isimli biyografik eserde de Galya'ya 839 yılındaki Viking saldırıları sonrası Wandregisel'in kemiklerinin Quentovic'in yakınındaki Aziz Petrus Kilisesi'ne taşındığı kaydedilmektedir. Bu tarihten sonra Quentovic'in de içinde bulunduğu bu bölgede zamanla bir Aziz Wandregisel kültü oluşmuştur.²⁷

Quentovic'in zenginliği, ticari önemi ve konumu itibarıyla Vikingler için ilgi çekici bir saldırı hedefi olması elbette doğaldır. Nitekim Quentovic'in de üzerinde bulunduğu Canche Nehri vasıtasıyla Manş Denizi'nden gelen bir gemi Galya'nın içlerine kadar kesintisiz ilerleyebilirdi. Bütün bunlar düşünüldüğünde 842'deki saldırıdan sonra

²⁵Karolenj iç savaşı ve Viking istilaları hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız; Atakan Çiçek, *Frankia'da Kaos: Vikingler ve Karolenj Devleti'nin Çöküş Süreci (829-870)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019.

²⁶*The Annals Of ST-Bertin*, Çev. Janet L. Nelson, Manchester University Press, Manchester 1991, s.53.

²⁷Wood, *a.g.e.*, s.294.

Vikinglerin tekrar bu bölgeye gelerek Quentovic'e ikinci bir saldırı yapmış olma ihtimali akla gelmektedir.

Söz konusu döneme ait Frank yıllıklarından *Fontanellenses Yıllığı'nda* Vikinglerin Quentovic'e yaptığı bir diğer saldırı kaydedilmiştir. Yıllıkta: “Kuzeyliler Quentovic'i acınacak bir katliamla mahvetti.” yazmaktadır.²⁸ Söz konusu olay 844 yılında gerçekleşmiştir. Yani Vikinglerin Quentovic'e gerçekleştirdikleri bilinen ilk saldırıdan iki sene sonrasındır. Quentovic'e iki sene arayla yapılan iki Viking saldırısı hem kentin Vikinglerin gözündeki öneminin hem de Vikinglerin Kuzey Galya sahillerini ne sıklıkla yağmaladığının işaretidir. *Fontanellenses Yıllığı'nın* ilerleyen sayfalarında Quentovic hakkında başka bir ibare yer almamaktadır.

Bertin Yıllığı ve *Fontanellenses Yıllığı* haricinde aynı dönemde yazılmış yıllıklar Quentovic'in maruz kaldığı Viking saldırıları hakkında sessiz kalmaktadır. Ancak bundan Quentovic'in 842 ve 844'teki Viking saldırılarından sonra tamamen ortadan kalktığı sonucunu çıkartmak yanlış olur. Quentovic bu tarihten sonra da var olmaya devam etmiştir. Ancak yaşadığı tahribat sonucu eski görkemini kaybetmiş olmalıdır.

Quentovic'in X. yüzyıldaki akıbeti hakkında bilgilerimiz sınırlıdır. 1840 yılında keşfedilen Cuardale Gömüsü'nden daha önce bahsetmiştik. Burada bulunan Quentovic paraları kentin X. yüzyıldaki durumu hakkında çıkarım yapmamızı sağlar. 900 yılında Northumbria'nın Viking asıllı kralı Cnut'un (900-905) Quentovic'e gelip bu bölgede bir süre kaldığı düşünülür. Çünkü Cnut'un adına bu bölgede basılmış paralar Cuardale Gömüsü'nde bulunmuştur.²⁹ Buna göre yüzyılın başlarında Quentovic'in varlığını devam ettirdiği düşünebiliriz. Elbette kral Cnut geldiğinde kent eski görkeminden uzak olmalıdır. Nitekim Reims Katedrali rahibi ve tarihçi Flodoardus'un kayıtları bunu doğrular niteliktedir. Flodoardus yıllığında kral IV. Louis'nin (936-954) “*Guisum*” denilen bir bölgeyi yeniden ayağa kaldırmak için restorasyon çalışmaları başlattığını yazmaktadır. Söz konusu bölgenin kuzey

²⁸*Annales Fontanellenses*, Çev. Christian Coojimas, *Apardjón Journal for Scandinavian Studies*, Aberdeen 2022, s. 5

²⁹Philip Grierson, “The Relations Between England and Flanders Before the Norman Conquest”, *Transactions of the Royal Historical Society*, 23 (1941), s. 78-79.

Galya'da Quentovic'in de içinde bulunduğu bir bölge olduğu düşünülür.³⁰

IV. Louis'nin Quentovic'in de içinde bulunduğu "Guisum" bölgesinde gerçekleştirmeye çalıştığı restorasyon çalışmalarının başarıya ulaşmadığı açıktır. Nitekim XI. yüzyıla gelindiğinde Quentovic'in tamamen ortadan kalktığını varsaymalıyız. Viking istilaları ve krallığın Karolenj iç savaşından sonra dağılması Quentovic'i ticaret merkezi olmaktan çıkarıp yok olmasına yol açmıştır. Bu yok oluşta coğrafi şartların da etkili olduğu düşünülür. Öyle ki Quentovic'in kenarında bulunduğu Canche Haliçi'nin alüvyonla dolması sonucu limanın işlevsiz hale geldiği ve bunun da kentin çöküşünde etkili olduğu yönünde görüşler mevcuttur.³¹

Quentovic'in Keşfi ve Arkeolojik Kazılar

Tarihi kaynaklarda pek çok defa ismi geçen kentin konumunu tespit etmek hem Fransız hem de İngiliz tarihçileri ve arkeologları için hiç kolay olmamıştır. İlk olarak XIX. yüzyılın ilk yarısında Fransız arkeolog Jacques Boucher de Crèvecœur de Perthes Quentovic'in yerini aramış ancak başarılı olamamıştır. Daha sonra Louis Cousin da bu konu hakkında çalışmış ancak kentin konumunu bulamamıştır. XX. yüzyılın başlarında tarihçi Léon Levillain, Quentovic'in Canche Haliçi'ne 9 kilometre uzaklıktaki Monteuil-sur-Mer Komününün 3 kilometre aşağısında olduğunu ileri sürmüştür.³² Levillain'ın tahmini gerçeğe çok yakındır.

1973'te Fransa'nın Hauts-de-France bölgesine bağlı Pas-de-Calais ilinin La Calotterie komününde yol yapım çalışmaları sırasında Roma döneminden kalma çömlek fırınları keşfedilmiştir. Burası Léon Levillain'ın işaret ettiği yere çok yakındır. Bu zamana kadar bu bölgede Antik Roma yerleşimi olduğu bilinmiyordu. Kısa bir süre sonra bir çiftçi fırınların 350 metre kuzeyinde çakmak taşı, işlenmiş taş, demirden yapılmış aletler ve pek çok çanak çömlek bulmuştur. Bu çanak çömlek tipleri Karolenj döneminden kalmaydı.³³ Şans eseri yapılan bu keşifler

³⁰Grierson, a.g.m., s.79-80.

³¹Grierson, "a.g.m., s.79-80.

³²Foucray, a.g.e., s.189.

³³Hill-Barrett, a.g.m., s.51.

bölgeye olan ilgiyi arttırmış ve ilerleyen yıllarda pek çok arkeolojik kazı çalışması yapılmasına vesile olmuştur. Böylelikle Quentovic'e olan ilgi tekrar canlanmıştır.

Mart 1981'de La Calotterie yakınlarındaki Visemaretz mezrasında drenaj hendekleri kazım çalışması esnasında 50 adet mezarlık, bir nekropol ve 300 civarı nesne bulunmuştur. Pierre Léman ve Jean Couppé'nin gerçekleştirdiği yüzey toplama işlemi sonucu buluntuların XIII.-X. yüzyıllar arasından kalmış olup Quentovic'in ayakta olduğu zamanla örtüştüğü anlaşılmıştır.³⁴ 1984-1985 yıllarında Pierre Léman ve Sheffield Üniversitesi Arkeoloji ve Prehistorya Bölümü üyelerinin desteğiyle gerçekleştirilen kazılarda XII.-X. yüzyıllar arasına tarihlenen çok sayıda pişirme kabı bulunmuştur.³⁵

Manchester Üniversitesi'nden arkeolog David Hill'in de katkılarıyla 1985-1987 yılları arasında yapılan kazılarda VII.-XI. yüzyıllar arasına tarihlenen çok sayıda cam parçası, para, cam eritmede kullanılan pota, bileme taşları, el değirmeni ve mezar bulunmuştur. Detaylı analizleri Michael Heyworth tarafından yapılan buluntular Britanya'nın güney kıyısındaki Southampton'da VII.-IX. yüzyıllar arasından kalma örneklerle benzerlik taşmaktadır.³⁶ Bu benzerlik oldukça heyecan vericidir. Buna göre Quentovic'te üretilen malzemelerin ticari ilişkiler vasıtasıyla Manş Denizi'nin öte yakasındaki limanlara ulaştığı varsayımına ulaşabiliriz.

Arkeolog David Hill'in Manchester Üniversitesi ile 1990-1992 yılları arasında bölgede gerçekleştirdiği kazılar kentin yayılmış olduğu alanın sınırlarını belirlemiştir. Böylelikle Quentovic'in büyüklüğünün çağdaşı diğer kentlerle karşılaştırılmasına olanak sağlamıştır. Quentovic'in en eski yerleşiminin kentin güneybatı mahallesi olduğu ortaya çıkmıştır. Burası sel baskınları sonucu su seviyesinin yükselmesi gibi sebeplerden ötürü bir süre sonra terk edilmiş ve mezarlık olarak kullanılmaya başlanmıştır. Muhtemelen söz konusu mahalle terk edildikten sonra

³⁴Pierre Léman, "Quentovic Ressuscité", *Bulletin de la Société Nationale des Antiquaires de France*, 1982, s.286-287.

³⁵C. M. Coutts; M. Worthington, "The Early Medieval Pottery From Quentovic", *Medieval Ceramics Volume 10: Bulletin of the Medieval Pottery Research Group*, Ed. Catherine Brooks, Ailsa Mainman, 10, 1986, s. 23-24.

³⁶David Hill, a.g.m., s.54-57.

yerleşim kentin kuzeyine doğru kaymış olmalıdır.³⁷ 2006 ve 2009 yılında yapılan kazılarda ise VI. yüzyılın ilk yarısından kalma yollar ve binalar bulunmuştur.³⁸

Sonuç

VI. yüzyılda Frank Galyası'nın en kuzey noktalarından birine kurulan Quentovic'in Erken Orta Çağ boyunca Kuzeybatı Avrupa ticaretinin en önemli merkezlerinden biri olduğu yapılan tetkikler sonucu anlaşılmıştır. Hem Merovenj hem de Karolenj hanedanları dönemi boyunca 500 yıla yakın faaliyet gösteren Quentovic, Germen krallıklarının ticaret merkezi kentlerine en güzel örneklerden biridir. Anakaynaklar incelendiğinde şehrin isminin pek çok farklı şekilde yazıldığı görülmüştür. Quentovic'in konumu XIX. yüzyılın ilk yarısından itibaren özellikle Fransız arkeologlar tarafından bulunmaya çalışılmış ancak 1973'te gerçekleştirilen bir yol çalışmasında tesadüfi olarak bulunmuştur. Bölgede gerçekleştirilen arkeolojik kazılarda bulunan çok sayıda çanak çömlek, metal aletler ve cam işçiliği örnekleri kentin zanaat bakımından gelişmiş olduğunu göstermiştir. Bölgede keşfedilen çok sayıda mezar kalıntısı kent sakinlerinin yaşamı hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamıştır. Özellikle Quentovic'in sınırlarının yapılan arkeolojik kazılar neticesinde tespit edilmesi bizlere çağdaşı diğer kentlerle boyut açısından kıyaslama fırsatı sağlamıştır. Frank Krallığı'nın Kuzey Galya gümrük toplama ofislerinden birinin burada oluşu ve darphanesinde basılan paraların kuzey batı Avrupa'nın pek çok noktasına ulaşmış olması kentin ekonomik değerini daha iyi anlamamızı sağlamıştır. Buna göre Quentovic'in Erken Orta Çağ'da Galya'nın içlerinden İngiltere ve İskandinavya'nın pek çok noktasına ulaşan bir ticaret ağı olmuştur.

Procurator ünvanlı kişilerin Quentovic'te görev yapması Frank Krallığı'nın devlet sisteminin Roma İmparatorluğu'ndan ne denli etkilendiğini göstermiştir. Tarihi kaynaklar incelendiğinde kentin Galya ile Britanya arasında gidip gelen ruhban sınıfı mensuplarının sıkça yolunun düştüğü bir noktada olduğu görülmüştür. Bu sebeple kentin

³⁷ David Hill; Margaret Worthington, "The Definition of the Early Medieval Site of Quentovic", *Antiquity*, 66/253 (1992), s.965-967.

³⁸ Foucray, a.g.e., s. 194.

ismi Hristiyan azizlerin hayat hikayelerini anlatan hagiografik eserlere yansımıştır. Kuzey Avrupa'da Britanya, Frizya ve İskandinavya gibi noktaları birbirine bağlayan Quentovic'in IX. yüzyıldaki Viking saldırılarına hedef olduğu ve en az iki kere saldırıya uğradığı Frank yıllıkları vasıtasıyla saptanmıştır. Kentin Viking saldırılarından sonraki akıbeti tam olarak bilinmese de arkeolojik kazılar neticesinde varlığını XI. yüzyıla kadar sürdürdüğü 900 yılında kente gelen Kral Cnut'un kendi adına bastırdığı paralardan anlaşılmıştır. Ancak bu tarihten sonra zamanla ekonomik gücünü kaybeden Quentovic coğrafi şartların da sebebiyle tamamen ortadan kaybolmuştur.

Kaynakça

Annales Fontanellenses, Çev. Christian Coijmans, *Apardjón Journal for Scandinavian Studies*, Aberdeen 2022.

The Annals Of ST-Bertin, Çev. Janet L. Nelson, Manchester University Press, Manchester 1991.

Bede, *Ecclesiastical History Of The English People*, Çev. A. M. Sellar, G. Bell And Sons LTD, London 1917.

Foucray, Bruno, "Un Monnayage d'argent Mérovingien Attribuable à l'emporium de Quentovic: Découvertes Récentes et Synthèse des Connaissances", Mine, métal, monnaie, Melle: les voies de la quantification de l'histoire monétaire du haut Moyen Age. Ed. Guillaume Sarah, Marc Bompaire, Droz, 2018.

Coutts, C. M., M. Worthington, "The Early Medieval Pottery from Quentovic: An Interim Note", *Medieval Ceramics Volume 10: Bulletin of the Medieval Pottery Research Group*, Ed. Catherine Brooks, Ailsa Mainman, 10, 1986, s. 23-28.

Çiçek, Atakan, *Frankia'da Kaos: Vikingler ve Karolenj Devleti'nin Çöküş Süreci (829-870)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019.

Dhenin, M., P. Leclercq, "The Coins Of Quentovic From The Cuardale Hoard In The Museum Of Boulogne-Sur-Mer", *British Numismatic Journal*, 52 (1982), s. 104-107.

Foucray Bruno, "Un Monnayage d'argent Mérovingien Attribuable à l'emporium de Quentovic: Découvertes Récentes et Synthèse des

Connaissances”, *Mine, métal, monnaie, Melle: les voies de la quantification de l'histoire monétaire du haut Moyen Age*. ed. Guillaume Sarah, Marc Bompaire, Droz, 2018, s. 189-208.

Ganshof, Louis François, *Frankish Institutions Under Charlemagne*, Brown University Press, Providence 1968.

Grierson, Philip, “The Relations between England and Flanders before the Norman Conquest”, *Transactions of the Royal Historical Society*, 23 (1941), s. 71-112.

Grierson, Philippe, Mark Blackburn, *Medieval European Coinage Volume: 1*, Cambridge University Press, Cambridge 2007.

HILL, Brian E., *Charles The Bald's 'Edict Of Pîtres' (864): A Translation And Commentary*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Minneapolis 2013.

Hill, David, Worthington Margaret, Warburton Julia, Barrett David, “The Definition of the Early Medieval site of Quentovic”, *Antiquity*, 66/253 (1992), s. 965-969.

Hill, David, Barrett David, Maude Keith, Warburton Julia, Worthington Margaret, “Quentovic Defined.” *Antiquity*, 64/242 (1990), s. 51–58.

Hodges, Richard, *Dark Age Economics*, Antony Rowe Ltd, Eastbourne 1989.

James, Edward, *The Origins of France*, Macmillan Press LTD, London 1982.

Le Bourdellès, Hubert, “Les problèmes linguistiques de Quentovic”, *Revue du Nord*, 59/235 (1977), s.479-488.

Lebecq, Stéphane, *Marchands et navigateurs frisons du haut Moyen Age Vol.1*, Presses universitaires de Lille, Lille 1983.

Léman, Pierre, “Quentovic Ressuscité ?”, *Bulletin de la Société Nationale des Antiquaires de France*, 1982, s.285-287

Nennius, *The Historia Brittonum*, Ed. The Rev. W. Gunn, John and Arthur Arch, London 1819.

Philippe, Michel, “The Canche Estuary (Pas-de-Calais, France) from the early Bronze Age to the *emporium* of Quentovic: A traditional landing place between south-east England and the continent”, *Bronze Age Connections Cultural Contact in Prehistoric Europe*, Ed. Peter Clarck, Oxbow Books, Oxford 2009, s. 68-79.

Pirenne, Henri, “The Stages in the Social History of Capitalism”, *The American Historical Review*, 19/3, (1914), s. 494-515.

Pirenne, Henri, *Ortaçağ Kentleri*, Çev. Şadan Karadeniz, İletişim Yayınları, İstanbul 2019.

Seyhaneyıldız, Mehmet, *Ortaçağ Avrupası'nda Karolenj İmparatorluğu ve Feodalite*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Van 2021.

Stephanus, Eddius *The Life of Bishop Wilfrid*, Çev. Bertram Colgrave, Cambridge Univeristy Press, London 1985.

Verhulst, Adriaan, *The Rise of Cities in North-West Europe*, Cambridge University Press, Cambridge 2003.

Verlinden, C, "Markets and Fairs.", *The Cambridge Economic History of Europe From The Decline of the Roman Empire*, Ed. M. M. Postan, E. E. Rich, E. Miller, Cambridge University Press, Cambridge 1963, s. 119-154.

Willibald, *The Life Of Saint Boniface*, Çev. George W. Robinson, Harvard University Press, Cambridge 1916.

Wood, Ian, *The Merovingian Kingdoms 450-751*, Longman Publishing, Newyork 1994.

Ekler Bibliyografyası

Ek 1: Quentovic ve Diğer Kuzey Avrupa Ticaret Kentlerini Gösteren Bir Harita

Erişim Tarihi 01.06.2023 19.03.

https://www.google.com/url?sa=t&rct=i&q=&esrc=s&source=web&cd=&ad=rja&uact=8&ved=2ahUKÉwjyga-AvqL_AhUUSfEDHeqUBTcQga4BegQIDxAA&url=https%3A%2F%2Fen.wikipedia.org%2Fwiki%2FQuentovic&usg=AOvVaw0hizNOwWjrsedl3UxC6aRg

Ek 2: Quentovic'teki Yerleşim Birimleri

Hill, David, Worthington Margaret, Warburton Julia, Barrett David, "The Definition of the Early Medieval site of Quentovic", *Antiquity*, 66/253 (1992), s. 965-969.

Ek 3: Pierre Léman'ın Kazı Çalışması Gerçekleştirdiği Yerin Havadan Görünümü

Léman, Pierre, "Contribution à la localisation de Quentovic ou la relance d'un vieux débat", *Revue du Nord*, 63/251 (1981), s. 935-945.

Ek 4: Frank Kralı II. Charles (823-877) Döneminde Quentovic'te Basılmış Bir Madeni Para

Erişim Tarihi 01.06.2023 18.48.

<https://www.coinarchives.com/w/results.php?results=100&search=QUENTOVIC>

Extended Abstract

Quentovic is an early medieval trading city that was founded in the 6th century at the point where the Canche River flows into the English Channel in the northernmost part of the Kingdom of the Franks. The city became one of the busiest trading centers in northwest Europe during both the Merovingian and Carolingian dynasties of the Franks. Goods from the interior of Gaul reached various points in Northern Europe, such as Britain, Frisia, and Scandinavia, through Quentovic via seafaring merchants. From the 7th century onwards, as its reputation grew, it became one of the major ports along the transportation route between Britain and Gaul. It started to be mentioned in Anglo-Saxon historical works and Frankish annals. One of the mints of the Kingdom of the Franks was also located in Quentovic. Additionally, the city served as one of the kingdom's official customs offices. Quentovic was heavily affected by Viking raids during the 9th century in Gaul, being attacked twice, first in 842 and then in 844. After these events, the city lost its former glory and, by the 11th century, it completely disappeared due to geographical factors. The exact location of Quentovic was determined from the second half of the 20th century onwards, and numerous excavation works have been carried out by prominent European archaeologists such as Pierre L eman and David Hill. After the fall of the Western Roman Empire due to Germanic invasions, the Kingdom of the Franks was established in Gaul under the Merovingian Dynasty in the 5th century. Trade in Gaul continued through the cities and ports under the rule of the Frankish Kingdom during the Early Middle Ages. One of the most important cities established during the Frankish Kingdom was Quentovic, located in Northern Gaul. Due to its location, Quentovic became a major trading destination for merchants in Northern Gaul and Northwestern Europe between the 6th and 10th centuries. Furthermore, the presence of one of the Frankish Kingdom's mints and its role as a collection point for customs fees further enhanced the significance of Quentovic. From the 7th century onward, Quentovic's fame and importance increased, and it began to find its place in the primary sources of the era. Quentovic is located at the point where the Canche River, starting from Pas-de-Calais, flows into the English Channel. It is situated near the village of Visemarest, south of present-day Étaples in Northern France. This area falls within the region of Neustria in the Frankish Kingdom. Due to its regional proximity, ships from southern Britain, Frisia, and Scandinavia would reach the Frankish territories through the port of Quentovic via the Canche Estuary.

Besides being a destination for traders, Quentovic also served as a transit point between mainland Europe and the British Isles. People traveling between the two regions would embark or disembark from ships here, which contributed to its mention in historical sources of the time. During the Middle Ages, ports known as "portus" served as both trading centers and winter harbors for ships and sailors. They lacked surrounding walls for protection, distinguishing them from towns. The meaning of Quentovic is likely "Marketplace on the Canche." The various spellings of the city's name are attributed to its significance for many societies, including the Franks and the Anglo-Saxons. Some of these variations include Quentovic, Quentowicus, Cwentovic, Qwoentavic, and Cant Guic. The suffix "-vic" in the city's name is derived from the Latin word "vicus," which simply means village. With the arrival of Germanic tribes in Gaul during the Migration Period, this term also acquired the meaning of a trading center. During the reign of the Carolingian king Louis I, who ruled in the first half of the 9th century, coins minted in the region were inscribed with the name Quentowicus. It is natural for a city that attracted such a diverse population from various countries in Europe to have multiple spellings. Quentovic was founded during the Merovingian dynasty (481-750), the ruling dynasty of the Frankish State. However, the exact Merovingian king and the year of its foundation are unknown. Especially from around the year 600, Quentovic's importance and reputation grew, making it the most significant transit point between Gaul and Britain. However, its name begins to appear in sources from the 13th century. Our knowledge about Quentovic comes from Frankish and Anglo-Saxon historians of the time, Frankish royal annals, state records, and archaeological excavations. Unfortunately, these sources are extremely scarce. The absence of Quentovic's name in the work "History of the Franks" by Gregory of Tours, which is the primary source for the early history of the Frankish Kingdom, may be due to the more popular trading point of Boulogne Harbor during that period and Quentovic being a newly established city that lagged behind. However, from the 7th century onwards, Quentovic became the main transit point between mainland Europe and Britain, and its name began to appear in historical sources.

The fact that Quentovic served as a transit point between Gaul and Britain ensured its mention in Anglo-Saxon sources. One example of such sources is the hagiographic work "Life of Saint Wilfrid" by Stephen of Ripon, who lived in the 8th century. Another example is the hagiographic work "Life of Saint

Boniface" by the writer Willibald, also from the 8th century. Although these Anglo-Saxon sources demonstrate the importance of Quentovic as a transportation hub, they do not provide information about its commercial activities. There are no records of which specific trade goods were sold or distributed from Quentovic. During the Merovingian dynasty, the major commercial cities in Gaul were located on the Mediterranean coast. Products such as wine, oil, spices, and parchment arrived at important cities like Marseille and were then sent northward to the interior of Gaul. Most likely, these goods reached Quentovic and were further sent to Britain and Scandinavia. Quentovic was founded during the first century of Merovingian dynasty rule and by its final years had become one of the most important cities in trade and transportation in Northwestern Europe. In 750, with the removal of the last Merovingian king, Childeric III, and the election of Pepin III, known as "Pepin the Short," from the lineage of palace officials, the Frankish royal crown passed from the Merovingian dynasty to the Carolingian dynasty. During the Carolingian dynasty, especially as a result of the economic reforms of Charlemagne, son of Pepin III, the importance of Quentovic further increased. We see evidence of the city's presence in official state documents during this period. In the Frankish Kingdom, state officials known as "procurators," whose origins traced back to the Roman Empire, were responsible for collecting customs duties. The customs duties amounted to around ten percent of the product's value, and it is highly likely that the most profitable procurator was in Quentovic. This aspect of the city indicates its importance in the region of Northern Gaul. Undoubtedly, one of the most significant features of Quentovic for the Frankish Kingdom was the presence of one of the kingdom's official mints.

The mint in Quentovic provides us with knowledge about the numismatics of the Frankish Kingdom. As a result of archaeological excavations, Quentovic minted coins have been found in many parts of Northern Europe. Based on these discoveries, we can infer the trade network of Quentovic. For example, the discovery of coins in Hampshire and Lincolnshire in England indicates commercial connections between Quentovic and these locations. Another example is the finding of numerous objects from the Carolingian period and Quentovic coins minted between the 8th and 10th centuries near Cuardale in Lancashire, England, on May 15, 1840. These examples demonstrate Quentovic's trade network in Northern Europe. With such an extensive network, it can be assumed that the city made a significant economic

contribution to the Frankish Kingdom. Quentovic appears to have been affected by Viking attacks in Gaul in the 9th century, despite its increasing importance during the early Carolingian Dynasty. While some of these Viking attacks on Gaul are documented in historical sources of the time, others are not. One of the sources of information we have about Viking attacks on Quentovic in the 9th century is the Frankish annals. While general information about the city's dominance during the Merovingian Dynasty is mainly derived from Anglo-Saxon sources, Frankish sources prevail during this period. Given Quentovic's wealth, commercial significance, and strategic location, it is natural for it to be an attractive target for Vikings. Indeed, a ship coming from the English Channel through the Canche River, on which Quentovic was situated, could penetrate deep into Gaul uninterrupted. Considering these factors, it is conceivable that the Vikings returned to this region and launched a second attack on Quentovic after the raid in 842.

Determining the precise location of the city, which is mentioned multiple times in historical sources, has not been easy for both French and English historians and archaeologists. In 1973, during road construction works in the La Calotterie commune in the Pas-de-Calais department of the Hauts-de-France region, Roman pottery kilns dating back to the Roman period were discovered. This location is very close to the spot indicated by Léon Levillain. Until then, it was not known that there was an Ancient Roman settlement in this area. Shortly after, a farmer found flint, processed stones, iron tools, and numerous pottery 350 meters north of the kilns. These pottery types belonged to the Carolingian period. These fortunate discoveries increased interest in the region and led to numerous archaeological excavations in the following years, reigniting the interest in Quentovic. Excavations conducted by archaeologist David Hill and Manchester University between 1990 and 1992 in the area completed the delimitation of the city and allowed for its comparison with contemporary vicus settlements. The studies revealed that the oldest settlement of Quentovic was in the southwest district of the city. This area was abandoned and later used as a cemetery due to reasons such as flooding. It is likely that the settlement moved northward after this district was abandoned. Excavations carried out in 2006 and 2009 revealed roads and buildings dating back to the first half of the 6th century. Through these investigations, it was understood that Quentovic, established at one of the northernmost points of Frankish Gaul in the 6th century, was one of the most important centers of Northwest European trade during the Early Middle Ages.

Throughout the Merovingian and Carolingian dynasties, Quentovic operated for nearly 500 years and served as an exemplary trade center for the Germanic kingdoms. The numerous pottery, metal tools, and glasswork found in the archaeological excavations indicated the city's advanced craftsmanship. The presence of one of the customs collection offices of the Frankish Kingdom in Quentovic and the fact that the coins minted in its mint reached many parts of Northwest Europe further highlighted the city's economic value. When examining historical sources, it is evident that the city was frequented by the clergy traveling between Gaul and Britain. Quentovic, which connected various points in Northern Europe such as Britain, Frisia, and Scandinavia, was determined to have been targeted by Viking attacks in the 9th century and was attacked at least twice according to the Frankish annals. The exact fate of the city after the Viking attacks is not fully known, but archaeological excavations have revealed that it continued to exist until the 11th century, after which it completely disappeared, most likely.